

Vastaus valtuustoaloitteeseen 1/2021: Maksuton aamupalatarjoilu peruskouluihin / sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen toimiala, Kv

Kunnanhallitus 09.09.2024 § 276

317/12.01.03/2021

Valmistelija	Opetuspäällikkö Astrid Kauber, palvelujohtaja Johanna Tuppurainen, hallintopäällikkö Tiina Koivisto, etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi
Päätösehdotus	Kunnanjohtaja Sailas Virpi Kunnanhallitus päättää antaa selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen 1/2021 ja esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto pitää vastausta riittävänä ja aloitetta loppuun käsiteltynä.
Käsittely	Yhdyskuntatekniikan johtaja Anna-Kaisa Kauppinen poistui kokouksesta tämän pykälän jälkeen klo 17.43.
Päätös	Kunnanhallitus päätti yksimielisesti ehdotuksen mukaisesti.
Selostus	<p>Valtuustoaloitteen aamupalatarjoilu 1/2021 vastaukset kunnanhallituksen lisäkysymyksiin 16.10.2023.</p> <p>Aamupala järjestettäisiin koulupäivän ensimmäisen välitunnin aikana, joten valvonta järjestään koulun henkilökunnan työajan puitteissa, eikä oppilaiden valvonta aamupalalla lisää opetuksen henkilöstökustannuksia. Koulukuljetusten järjestämiseen aamupalan tarjoaminen ei tule vaikuttamaan. Aamupalan hinta vähennetään aamutoiminnan maksuista kokeilun ajan.</p> <p>Ruokapalveluilla on mahdollisuus tarjota aamupalaa kaikissa peruskouluissa pienin henkilöstömuutoksin. Tällä hetkellä neljässä koulussa ruokapalveluhenkilöstöä on paikalla vasta klo 9 jälkeen, mutta muutosten tekeminen ilman lisäkustannuksia on mahdollista. Erityisesti näissä kouluissa olisi tärkeää, että aamupalalle osallistuisi ainakin 20 ruokailijaa, jotta työaikajärjestelyjä on kannattavaa tehdä.</p> <p>Maaliskuussa 2024 toteutetun koulujen aamupalakyselyn mukaan kiinnostusta maksutonta aamupalaa kohtaan olisi runsaasti, keskimäärin noin 1300 oppilasta päivittäin. Tämä tarkoittaisi sivistyspalveluille 450 000–500 000 euron lisäkustannuksia vuositasolla, jos aamupalan hinta on kaksi euroa. On kuitenkin epäselvää, osallistuisiko todellisuudessa näin moni oppilas aamupalalle, kun tarjolla on pääasiassa puuroa. Lisäksi on vaarana, että hävikkiä syntyy jonkin verran, kun aamupala jää syömättä tilauksista huolimatta.</p> <p>Huomioitavaa on, että monessa koulussa lounasajat alkavat jo klo 10.30 tai jopa aikaisemmin, ja maksuttoman aamupalan tarjoaminen saattaa vaikuttaa negatiivisesti oppilaiden osallistumiseen kouluruokailuun. On tiedossa, että suuri osa oppilaista jättää lounaan syömättä, ja osatekijänä tähän on lounaan liian aikainen ajankohta. Oppilailla, jotka syövät aamupalaa, ei vielä ole nälkä näin aikaisin.</p> <p>Masalan koulussa on järjestetty aamupalakokeilu vuonna 2012. Koulussa oltiin valmiudessa tarjoamaan aamupalaa halukkaille, mutta yksikään</p>

oppilas ei hyödyntänyt mahdollisuutta. Kokeilu päätettiin lopettaa ensimmäisen viikon jälkeen.

Lisäksi tarkennetaan, saisivatko myös ne lapset, joiden vanhemmat maksavat aamupalan nykyisellään osana aamutoimintaa, alennuksen maksuunsa koeajalta.

Päätöshistoria

Kunnanhallitus 16.10.2023 § 340

Valmistelija	Opetusjohtaja Astrid Kauber Hallintopäällikkö Tiina Koivisto Palvelujohtaja, puhtaus- ja ruokapalvelut Johanna Tuppurainen etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Kunnanjohtaja Sailas Virpi Kunnanhallitus antaa selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen 1/2021 ja esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto pitää vastausta riittävänä ja aloitetta loppuun käsiteltynä.
Käsittely	Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi, että keskustelun aikana jäsen Matti Kaurila on tehnyt palautusehdotuksen ja jäsen Carl-Johan Kajanti lisäevästyksen palautusehdotukseen seuraavasti: Matti Kaurilan palautusehdotus: Palautetaan uuteen valmisteluun, jonka aikana selvitetään mahdollisten aikaisempien kokeilujen kokemukset. Tiedossa on, että mm. Masalan koulussa on maksutonta aamupalatarjoilua kokeiltu vaihtelevalla menestyksellä. Palautusehdotusta kannattivat Anna Sahiluoma, Timo Haapaniemi, Anneli Granström, Carl-Johan Kajanti ja Piia Aallonharja. Carl-Johan Kajannin lisäevästys palautusehdotukseen: Palautuksen aikana ehdotukselle annetaan hinta-arvio, jossa on eriteltyinä kustannukset ainakin seuraaviin huomiotaviin asioihin: lisääntyneet kustannukset valvonnan yms. aiheuttamasta työajasta erikseen ruokapalveluhenkilöstön ja muun henkilöstön osalta, tarkennettu arvio kpl-määrä annoksia x 2 euroa koejakson aikana, kustannukset mahdollisista ylimääräisistä tai muuttuvista koulukyydeistä. Lisäksi tarkennetaan, saisivatko myös ne lapset, joiden vanhemmat maksavat aamupalan nykyisellään osana aamutoimintaa, alennuksen maksuunsa koeajalta. Lisäevästystä kannattivat Matti Kaurila, Timo Haapaniemi, Piia Aallonharja, Ulf Kjerin ja Anneli Granström. Puheenjohtajan tiedustellessa, Matti Kaurilan palautusehdotus ja Carl-Johan Kajannin lisäevästys palautusehdotukseen hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös	<p>Kunnanhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.</p> <p>Palautuksen aikana selvitetään mahdollisten aikaisempien kokeilujen kokemukset. Tiedossa on, että mm. Masalan koulussa on maksutonta aamupalatarjoilua kokeiltu vaihtelevalla menestyksellä. Lisäksi ehdotukselle annetaan hinta-arvio, jossa on eriteltynä kustannukset ainakin seuraaviin huomioitaviin asioihin: lisääntyneet kustannukset valvonnan yms. aiheuttamasta työajasta erikseen ruokapalveluhenkilöstön ja muun henkilöstön osalta, tarkennettu arvio kpl-määrä annoksia x 2 euroa koejakson aikana, kustannukset mahdollisista ylimääräisistä tai muuttuvista koulukyydeistä. Lisäksi tarkennetaan, saisivatko myös ne lapset, joiden vanhemmat maksavat aamupalan nykyisellään osana aamutoimintaa, alennuksen maksuunsa koeajalta.</p>
Päätöshistoria	
Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	28.09.2023 § 60
Valmistelija	<p>Opetusjohtaja Astrid Kauber Hallintopäällikkö Tiina Koivisto Palvelujohtaja, puhtaus- ja ruokapalvelut Johanna Tuppurainen etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihe)</p>
Päätösehdotus	<p>Sivistysjohtaja Ikonen Eeva-Kaisa</p> <p>Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päättää</p> <p>1 antaa selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen 1/2021.</p> <p>2 että maksutonta aamupalatarjontaa kokeillaan kouluissa yhden lukukauden ajan tammikuusta 2024 – toukokuun 2024 loppuun.</p> <p>3 että aamupalan kustannukset tulee huomioida talousarviossa.</p> <p>4 että kokeilun jälkeen aamupalatarjonta ja sen mahdollinen jatko arvioidaan erikseen.</p>
Päätös	Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päätti päätösehdotuksen mukaisesti.
Tiedoksi	-
Selostus	<p>Opetuspalvelujen näkökulma valtuustoaloitteeseen</p> <p>Maksuttoman aamupalan tarjoaminen koulussa voi olla hyvä tapa edistää oppilaiden terveyttä, tasa-arvoisuutta ja hyvinvointia. Oppilaiden aamupalan tarjoamiselle on myös tutkimuksellista taustaa. Kirkkonummen kouluissa säännöllisesti tehtyjen kansallisten kouluterveyskyselyjen ja Teaviisari -kyselyn tulosten mukaan 4. ja 5. luokkalaisista 20,9 % ei syö aamupalaa arkiaamuisin, ja 34 % 8. ja 9. luokkalaisista ei syö aamupalaa</p>

arkiaamuisin. Lisäksi perusopetusikäisistä 8–9-luokan oppilaista ja lukion 1–2-vuoden opiskelijoista noin joka kolmas nuori ei syö koululounasta.

Tutkimukset ovat osoittaneet, että aamupalan syöminen auttaa parantamaan kognitiivista toimintaa ja keskittymiskykyä. Oppilaat, jotka syövät aamupalan, ovat todennäköisemmin valppaampia ja valmiimpia oppimaan, joka johtaa parempiin koulutuloksiin.

Aamupalan tarjoaminen koulussa edistää myös oppilaiden hyvinvointia: auttaa oppilaita saamaan tarvittavan ravintoaineiden määrän päivän alussa, joka auttaa ehkäisemään sairauksia ja parantamaan yleistä terveydentilaa sekä on samalla hyvä tapa opettaa terveellisiä elämäntapoja ja ruokailutottumuksia lapsille ja nuorille. Yhteinen aamupala koulussa myös vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta oppilaiden keskuudessa.

Tasa-arvon näkökulmasta maksuttoman aamupalan tarjoaminen koulussa varmistaa, että kaikilla oppilailta on mahdollisuus aloittaa päivä hyvin ravittuna.

Aamupalatarjonta olisi mahdollista aloittaa lukuvuonna 2024–25. Ruokapalveluiden mukaan aamupalaa voidaan tarjota kaikissa yksiköissä. Aamupala voisi olla tarjolla klo n. 7.45–8.45 tai sopimuksen mukaan niissä yksiköissä, joissa ruokapalveluhenkilöstö aloittaa vasta klo 9.

Aamupalan hinta on voimassa oleva aamupalan hinta eli 2,00 € / annos ja minimitilausmäärä 20 annosta. Aamupalaan tulee sitoutua, tilaajan tulee tehdä tilaukset sähköisesti kunkin alueen ruokapalveluiden aluepäälliköille vähintään viikkoa ennen ajankohtaa. Sivistyspalvelut maksaa aamupalan kuukausittain tehtävän laskutuksen mukaisesti.

Opetuspalvelujen kanta valtuustoaloitteelle on myönteinen. Mikäli aamupalaa päätetään tarjota, niin aamupalan kustannukset tulee huomioida talousarviossa.

Valtuutettu Irja Bergholm jätti kunnanvaltuuston kokouksessa seuraavan valtuustoaloitteen:

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kouluterveyskyselyn mukaan peruskouluikäisistä huomattava osa ei syö aamupalaa joka arkiamu. 4. ja 5. luokkalaisten luku on 26 prosenttia, ja 8. ja 9. luokkalaisten osalta jopa 41.4 prosenttia. Tutkimukset ovat osoittaneet linkin terveellisen aamupalan ja koulumenestyksen välillä, kaikki lapset eivät kuitenkaan halua aamupalaa heti heräämisen jälkeen, eikä kaikissa kodeissa ole samanlaisia edellytyksiä huolehtia ravitsevasta aamiaisesta. Lisäksi Sosiaalibarometri 2020 on osoittanut koronakriisin näkyneen kunnissa toimeentulon ongelmina. 73 prosenttia sosiaalityöntekijöistä katsoo, että kriisi on lisännyt muun muassa ruoka-avun tarvetta, mikä on vääjäämättömästi vaikuttanut myös koululaisiin.

Niissä kunnissa, joissa koulut ovat tarjonneet ilmaisen aamupalan, ovat tulokset olleet positiivisia. Esimerkiksi Lapissa on syksystä 2019 asti tarjottu viikoittainen aamupala neljässä koulussa, jotka on valittu kokeiluun sosioekonomisin perustein. Aamiaisen on auttanut paitsi jaksamaan koulutyössä, myös mahdollistanut aikuisten kiireettömän kohtaamisen ja kartoittamaan koululaisen elämään mahdollisesti liittyviä haasteita. Kokeiluista saadun palautteen perusteella yhteisöllinen koulupäivän aloitus on rauhoittanut oppilaita ja antanut koulutyöhön hyvän lähtökohdan. Tarjoamalla oppilaille terveellisesti koostetun aamupalan kannustamme ja

opetamme lapsia syömään oikein ja voimme vaikuttaa ennaltaehkäisevästi ns. elintason sairauksien puhkeamiseen.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että kunta tarjoaa jatkossa perusopetuksen oppilaille maksuttoman aamupalan kouluissa. Toimella pystymme tasaamaan oppilaiden välisiä sosioekonomisia eroja sekä rauhoittamaan koulupäiviä. Esitämme myös, että maksuttoman aamupalan tarjoamisen vaikutuksia oppilaiden jaksamiseen ja hyvinvointiin seurataan.

Aloitteen allekirjoittivat seuraavat valtuutetut: Irja Bergholm, Johanna Fleming, Outi Saloranta-Eriksson, Sanni Jäppinen ja varavaltuutettu Nina Bogatenko.